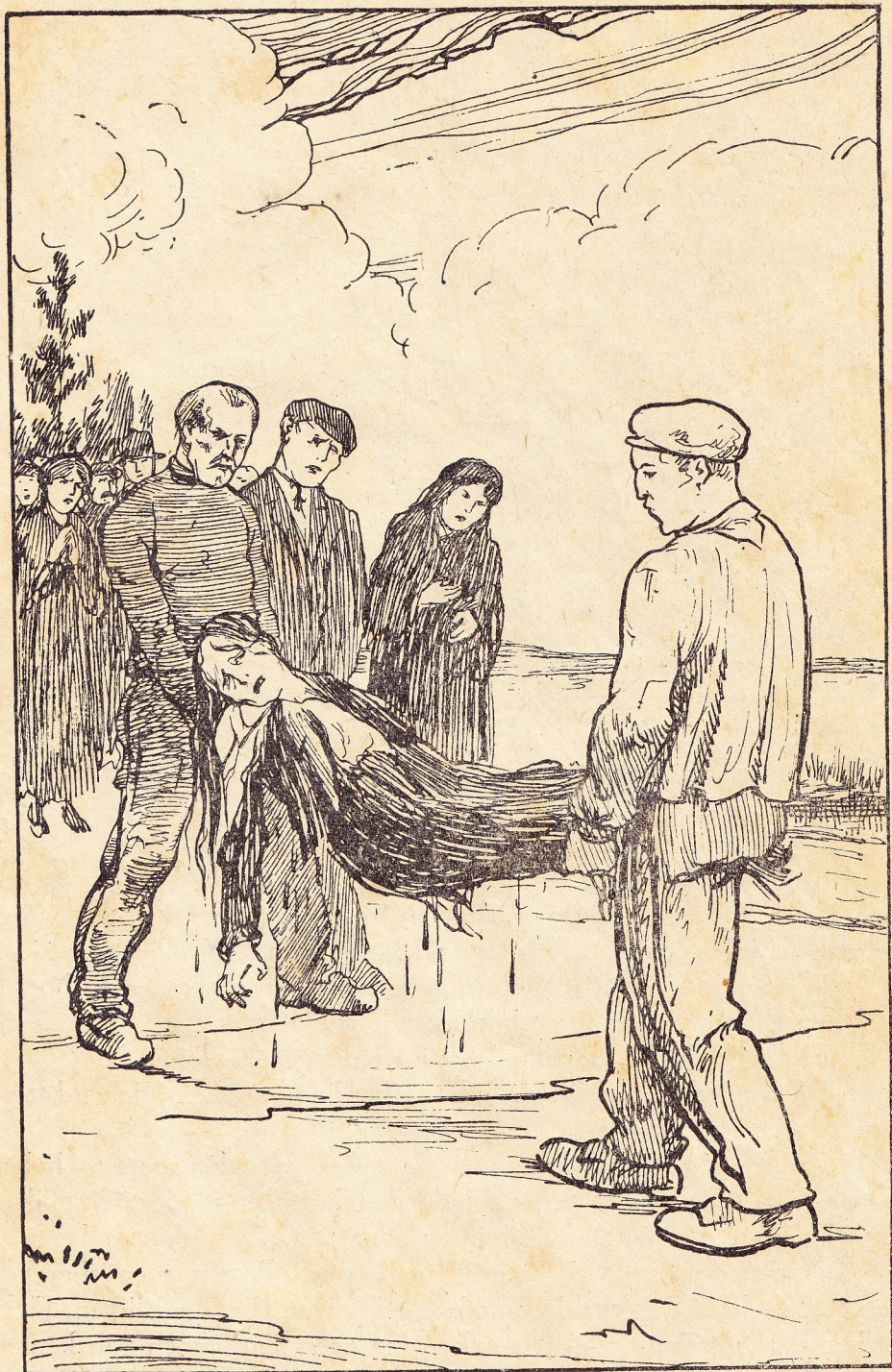

Eenige mannen haalden de doode. (Blz. 22.)

— Laten we heengaan... Ik kan haast niet meer recht blijven, zei Berthe.

De meisjes keerden naar huis terug. Tante Hélène waakte bij moeder...

— Waar is vader? vroeg de kranke.

Men kon haar geen bescheid geven, want men had het spoor verloren. De Duitschers sleurden immers in alle richtingen burgers mee, om ze als schild te gebruiken tegen de kogels der Franschen...

Weer een dag van spanning, van angst en wanhoop. Men hoorde schoten en 't getier van voorbijrukkende soldaten...

Eindelijk daalde de avond... Er werd zacht geklopt...

Daar stonden Lemaire en Jules... Berthe vloog hen juichend tegemoet.

Ze waren gevlucht, toen ze te Roselies gewonden moesten halen. Daar was het slagveld een hel : dooden lagen er in de vreeselijkste houdingen... gewonden kermden er om water... verminkten lagen te sterven. En de weerlooze burgers werden op alle wijzen mishandeld en gemarteld... De school en andere gebouwen lagen vol lijken, Franschen en Duitschers. De teruggekeerden noemden namen van kennissen, die vermoord waren.

— Ha, nu zie ik mijn plicht voor mij, zei Jules, een kloeke jongeling, met trouw, eerlijk gelaat. Ik kan hier niet meer blijven. We

moeten ons allen verdedigen. Berthe, gij zult mij niet weerhouden, als ik naar 't leger ga.

Het meisje verbleekte even.

— Ge wilt naar den oorlog, stamelde ze.

— Ja... Wat ik nu gezien en doorleefd heb, dwingt er mij toe. Ik wil niet meer als een weerlooze door de Moffen meegesleurd worden, zonder mij te kunnen verdedigen. We moeten ons land verlossen... Ik mag niet achter blijven, niet waar?

— Neen, antwoordde Berthe. Ga, Jules, en God zal u **beschermen**. Wanneer gaat ge vertrekken?

— Dezen nacht nog... Het kan al spoedig te laat zijn...

— En waarheen?

— Ik zal beproeven langs een omweg Brussel te bereiken.

Gabrielle trilde...

— Willen wij samen gaan? vroeg ze. Ik moet ook naar Brussel terug. Ik zoek mijn verloofde, een gewonden soldaat... Hier is hij niet, zooals ik meende. 'k Moet een ander spoor volgen...

— Goed, dan gaan wij samen... Maar niet wachten... Morgen zijn de Duitschers misschien meester in de gansche streek... De Franschen wijken reeds... De vijand is te sterk in aantal...

— Ik ben gereed, hernam Gabrielle rustig.

En een uur later slopen beiden heen, na een innig afscheid der Lemaire's. Berthe hield zich goed, toen ze haar verloofde kuste. 't Was een offer, dat ze bracht, maar het moest...

Weer zag Gabrielle Petit de roode vlammen, den brandgloed allerwegen, het teeken van dezen vreeselijken tijd, en meer dan ooit was ze vastbesloten ook haar plicht te vervullen in de taak, die zij vinden zou.

Wat ze bijgewoond had, lag nu als bloedige herinnering in haar geest geklemd. Ze moest Duitschland helpen bestrijden, al was ze maar een meisje, en niemand of niets zou haar van dien plicht kunnen afbrengen...

Maar nog eens moest ze de wreedheid van 't Duitsch militarisme leeren. Ze was nog niet aan 't einde van haar pelgrimstocht.

IV.

Gabrielle en Jules moesten zich al dadelijk verbergen voor rondzwervende patroeljes, die lachten en tierden, en waarvan veel manschappen dronken leken.

Zeer omzichtig slechts kon het tweetal voort gaan en herhaaldelijk moest het een andere richting inslaan.

— Konden we maar uit het warnet van de soldaten geraken, zei Jules.

— Ik heb niet het minste denkbeeld van den toestand in ons land. Als de Duitschers hier reeds zijn, vraag ik me af of ze ook Brussel nog niet bezet hebben.

— Wie weet!

— Maar we moeten en zullen er door.

— En ik wil naar ons leger...

Veel spreken konden ze echter niet. 't Was op te passen. De gansche streek hing als vol geheimenis... Gabrielle vermoedde zelf niet al de kracht welke zij thans op deze dooltochten verzamelde voor een taak, welke reusachtig zou zijn...

Dikwijls moesten de vluchtelingen dus geruimen tijd ergens

neerhurken, in een gracht, achter een haag, een boom, om verdachte groepen te laten voorbijtrekken. Ze gevoelden het, hoe nu een leven niet geteld werd en het gewest als zwanger was van misdaad. Hoe

vreeselijk toch openbaarde zich een oorlog en hoe beestachtig kon een mensch handelen !

Jules, die den weg wijzen moest, verloor ten laatste zelf alle begrip van richting.

— We moeten het daglicht afwachten, zei hij. Ik weet niet waar we eigenlijk zijn.

't Schouwspel om hen heen was verschrikkelijk. Overal brand en gloed van vlammen, spelend tegen de lucht. En dan wolken van vonken en gensters en daartusschen zware slagen.

— Daar brandt een gansch dorp, zei Gabrielle. Waar kan dat zijn ?

— Ik weet het niet.

Ze zaten nu op een mijnterril, in de zwarte koolstof, getuige van arbeid uit den vreedestijd, welke thans zoo verre scheen reeds...

Eindelijk brak de nieuwe dag aan... een zomerochtend, zoo vloekend tegen 't geweld van den mensch.

Jules klom wat hooger op den terril en keek rond.

— Ik weet waarlijk niet waar we zijn, zei hij, maar daar staat een groepje menschen. Laten we er heen gaan.

— Goed... Misschien zijn het ook vluchtelingen gelijk wij.

Gabrielle was zeer vermoeid en een uitdrukking van afgematheid lag op haar bevallig gelaat dat nu iets lijdends had, maar het meisje bedwong de uitputting, want ze wilde volhouden.

De menschen stonden bij de rivier.

Jules en Gabrielle naderden, en plots zagen ze het lijk van een vrouw. Het lag tusschen het riet, en die mannen daar keken er nieuwsgierig naar, wel medelijdend, maar toch lomp, ruw, onbescheiden.

De vrouw droeg een groote wonde aan het gelaat, als van een sabelhouw of een bajonetsteek. Haar kleeren waren van bloed doortrokken, wat verbleekt door het water.

De hoon, die vrouw aangedaan, èn door den vijand, èn nu door de onbeschaafd-glurende landgenooten, trof Gabrielle als een beleediging voor gansch haar sexe.

— Maar menschen, zei ze, hoe kunt ge daar nu zoo dwaas staan kijken en de vernedering dier vrouw doen voortduren ?

Allen keken haar aan. Een mompelde, dat hij geen lessen had te ontvangen, maar zweeg dan voor den blik uit die schoone, doch krachtige oogen.

— Vrienden, laten wij deze ongelukkige begraven, zooals we 't nu kunnen. Zoo hoort het toch voor een eerbaar mensch, niet waar ?

Anders voert de rivier haar straks nog verder... en zoo altijd maar voort, en volgt de ontbinding... Wij staan hier bij een slachtoffer der vervloekte Moffen. Kent iemand haar?

— Zij zal uit Tamines zijn, meende een der omstanders en hij wees naar het brandend dorp.

— Wie kan er mij een spade bezorgen, dan zullen we een graf maken en er een kruisje op planten, vervolgde Gabrielle. Meer kunnen we thans niet doen, maar eens komt toch de dag, dat men al onze martelaren ontgraven en op een voegzamer plaats samen brengen zal.

— Ik zal een schup halen, riep een boer.

— Ik ook, klonk het van een tweede en een derde.

— Die juffer heeft gelijk, het is een werk van barmhartigheid, de dooden te begraven, sprak een vrouw. En de Samber zal er nu veel meevoeren, want te Tamines is er wat gebeurd!

Gabrielle keek naar het lijk... De oogen waren nog half geopend, en 't was 't meisje of de doode haar dankte voor dat medegevoel en die daad van pieteit...

Maar Gabrielle Petit kon nog niet vermoeden, hoe zij van deze gebeurtenis eens getuigenis afleggen zou voor Duitsche rechters zelf...

De boeren keerden terug. Gabrielle nam een spade en maakte een kruis in den mullen grond.

— Laat mij zoo haar graf wijden, nu er geen priester is, zei ze ontroerd.

De boeren gingen aan 't graven; anderen keken uit, of er geen Duitschers kwamen, want die zouden zeker dit vroom werk storen. Alle menscheijkheid scheen immers bij hun troepen uitgestorven.

De kuil was spoedig gereed. Eenige mannen haalden met Jules de doode en legden ze er in.

Gabrielle was neergekniel en bad. Andere vrouwen volgden haar voorbeeld.

't Was een aangrijpend tooneel...

De delvers wachtten een wijle.

Dan stond Gabrielle op, en de boeren vulden het graf. Met een touwtje bond men twee takken uit een haag tot een kruis samen en plantte dat op het versche graf.

En dan vertelden die menschen hoe de Duitschers te Tamines opgetreden waren. Bij de vier honderd burgers hadden ze er vermoord.

— Onmogelijk! zei Gabrielle ontzet. Bij de vier honderd... Ge overdrijft!

— Neen, neen, klonk het, het is een slachting geweest.

De Duitschers hadden de mannen uit de kelders gehaald en langs de brandende huizen naar de Place Saint-Martin gevoerd. De soldaten moesten er op schieten, maar ze vuurden boven de hoofden, zelf walgend van het barbaarsch bevel.

En toen had de officier een mitrailleur op de ongelukkigen gericht en dat helsch wapen zelf bediend. En onder een afschuwelijk gehuil vielen honderden in hun bloed neer. Anderen sprongen in de rivier — ook vrouwen van schrik en van waanzin — en van op de brug schoot men nog naar hen, die daar in het water worstelden. En deze vrouw moest een van die slachtoffers zijn...

— Gruwelijk, gruwelijk! kreet Gabrielle, en tranen welden in haar oogen. En is dat zoo gebeurd? O, zeg toch dat het niet waar is... dat gij overdrijft...

— O, vluchtelingen van Tamines zwerven er genoeg rond, ondervraag ze allen en ze zullen 't u herhalen, dat wij niet overdrijven. Het is niet te beschrijven... Ik ben een der ontsnapt.

Zoo sprak een der omstanders.

— Ik kom als uit de hel, vervolgde hij, ik stond bij de veroordeelden en sprong in de Samber en dook onder en verborg me dan tot

het donker was in het riet. Die boer daar heeft mij droge kleeren gegeven. O, was het maar niet waar, gelijk gij wenscht. Helaas, de misdaad is geschied en vervloekt zij den keizer en zijn aanhang! Dat schreeuwt om wraak en zoo er een God is, moet Duitschland zwaar gekastijd worden,

— Er is een God ! riep Gabrielle. En Duitschland zal zwaar gekastijd worden, maar wij moeten allen onzen plicht doen voor ons arm land.

Ze bad nog een laatste gebed bij het graf, en zei dan tot Jules :

— Laten wij onze reis vervolgen...

De verloofde van Berthe vroeg eenige inlichtingen over den weg, want ze waren afgedwaald, en het tweetal ging heen.

— Dat meisje zal haar plicht doen, zei de man van Tamines, haar naaogend. Welk een karakter ! En die oogen... Daar bedwingt ze iemand mee.

V.

Ja, Brussel was bezet tijdens Gabrielle's afwezigheid. Hier hadden de Duitschers niet gebrand, geplunderd of gemoord. Ordelijk rukten ze de hoofdstad binnen, met muziek aan 't hoofd, en ze wilden ons vooral hun macht toonen, hun flink georganiseerde troepen, hun reusachtig materiaal.

Gabrielle kwam uitgeput in haar kosthuis, besloten een korte rust te nemen en dan haar verloofde weer te gaan opzoeken.

Maar nu kon ze niet meer... De reis naar Charleroi had veel van haar krachten geëischt en nog meer van haar ziel.

— De Duitschers zijn hier, zei haar kostvrouw.

— Ja, ik heb ze gezien...

— Moesten ze ons nu zoo bang maken voor die kerels ? Niet dat ik ze verdragen kan, en ik wilde dat ze allen in de lucht vlogen, maar ze hebben toch geen beestigheden gedaan. De gazetten hebben ons weeral eens wat leugens verteld.

— Neen, geen leugens ! O, God, het is maar al te waar... Ik heb hun gruwelen gezien...

— Maar Gabrielle toch ! Waar ?

— Bij Charleroi... O, ik kan het u nu niet vertellen... ik ben te moe... te moe... laat me naar bed gaan... ik heb in geen drie nachten geslapen.

En Gabrielle wierp zich met een zucht van verlichting te bed. Toch sliep ze niet dadelijk in. Haar geest bleef te levendig en veel beelden trokken haar voorbij... En 't was of ze nog de laaiende vlammen zag en de geweerschoten en het noodgeschrei hoorde.

Eindelijk viel het meisje toch in slaap. Ze ontwaakte pas den volgende morgen. Verkwikt stond ze op.

— Er is een brief voor u, zei haar kostvrouw.

Gabrielle herkende het schrift. 't Was van haar verloofde. Deze schreef, dat hij bij Luik gewond was en nu naar een ambulance te Brussel overgebracht was. Hij verlangde zeer naar haar bezoek. Verder meldde hij, dat zijn wonde niet gevaarlijk was en reeds goed beterde.

Groote vreugde vervulde Gabrielle's hart.

Nu had ze nieuws en ze zou haar beminde zien. Dadelijk zette ze haar Roode-Kruiskap op, want het meisje had zich reeds als verpleegster aangemeld. Dank aan haar kenteeken geraakte ze gemakkelijk in het paleis, nu een hospitaal voor hen die in dienst van 't vaderland waren gewond. Helaas, de bezetter zou er zijn klauw op leggen. De Koningin, de moeder der soldaten, was naar Antwerpen geweken, waar ze haar werk van barmhartigheid voortzette, zooals ze dat ook later in De Panne zou doen.

Gabrielle ging door de groote zaal. Wat al bleeke wezens op de beddekes ; hoeveel jonge kracht lag hier gebroken, verminkt, verbrijzeld...

Het meisje ontroerde van al die lijdens. En daar zag ze eensklaps haar verloofde, en met een kreet van vreugde ontmoette ook hij haar. 't Was een treffend wederzien... De dood was dreigend tusschen hen geweest... De jongeling vertelde het : 't was over die eerste gevechten bij Luik, dat vallen van de eerste makkers, die eerste tooneelen van wreedheid ; kortom, de gruwelijke openbaring wat oorlog eigenlijk was. Maar hij had zijn plicht gedaan, tot een kogel in den schouder hem neervelde. Bewusteloos lag hij op het slagveld. Hij ontwaakte in een hospitaaltrein. De kogel was verwijderd. Eerst voerde men hem naar Leuven, dan naar Brussel. En 't was een grievende teleurstelling, dat hij hier achtergelaten werd, toen de laatste Belgen zich binnen het kamp van Antwerpen terugtrokken.

— Maar als ge genezen zijt, keert ge naar 't front terug, fluisterde Gabrielle. En ze glimlachte bemoedigend.

— Maar ze zullen mij naar Duitschland voeren, we worden hier al bewaakt.

— Ik weet het wel, doch we geven hun de kans niet om u gevangen te nemen.

— Ik ben het al...

— Kom, kom, ik zorg voor u.

— Hoe dan ?...

— Stil... ik moet nadenken, doch maak u maar niet ongerust... Gij geraakt hier weder uit... En dan keert ge naar 't front terug, naar ons eigen leger... en ik ga mee...

— Gij? vroeg de soldaat hoopvol.

— Natuurlijk... Ik ben immers verpleegster. Hebben we niet samen een verbond gemaakt, eerst onzen plicht voor ons land te doen, en dan te huwen?

— O, die dag, zal hij ooit komen?

— En waarom niet?

— De oorlog is zoo wreed... Er vallen er zoo veel. O, hadt gij het van Luik gezien!

— Welnu... als wij het offer brengen moeten... Wat zou er van ons land worden, indien allen zich daarvoor terug trokken? Maar heb moed en vertrouwen. Dat maakt ons sterk. En wij staan onder Gods wil. Gij wenscht toch naar het leger terug te keeren?

— Ja... maar hoe?

— Laat dat aan mij over... Ik blijf ook niet te Brussel... O, ik zou niet onder de Duitschers kunnen leven...

En Gabrielle dacht aan het Zwarte Land van de Samber, maar daarover zweeg ze thans... Haar verloofde was immers krank.

De kracht van haar taal, uit die ondervinding geput, openbaarde zich echter reeds nu in haar vasten wil, haar offervaardigheid, haar hardnekkigheid.

Ze vertelde wel, hoe ze hem gezocht had, doch verkeerd was geloopt.

Gabrielle had den soldaat veel bemoedigd, toen ze het hospitaal verliet.

— Ik zal u weldra elders verplegen, fluisterde ze hem nog bij het afscheid toe.

Toen ze thuis kwam, zat Jules daar. Deze had bij een familielid overnacht.

— Morgen vertrek ik, vertelde hij. Ik heb vernomen, dat ik over Ninove naar Gent kan. Er gaan er nog veel langs daar.

— Dan zult ge uw wensch spoedig vervuld zien.

— Ja... ik heb er geen spijt van, dat ik vertrokken ben.

— Gij doet uw plicht. Nog is de weg vrij... en toch wemelt het te Brussel van jonge mannen, die naar de Duitschers staan te gapen.

— Dat heb ik ook gezien.

— Ze zijn niet allen als gij...

— Of als gij. O, juffrouw Petit, ik heb een groote bewondering voor u gekregen.

— Waarom? Omdat ik gevoel, dat ieder nu een taak te vervullen heeft? O, begreep men het algemeen!

— Gij zijt moedig, en daarom doe ik u een verzoek... Misschien kunt gij het vervullen, misschien ook niet.

— Wat is er? Gaarne wil ik u helpen.

— Neen, ze zijn niet allen als gij. Ik logeerde bij een neef... en stel u voor, dat ik er maar half welkom was.

— Maar hoe dat?

— Hij meende, dat ik spionage deed en hij was al bevreesd voor de Duitschers.

— Bah, hoe laf!

— Zoo zijn er al veel! Nu leert ge de karakters kennen. En daarom kan ik het verzoek niet aan mijn neef doen. Zie, mejuffer Petit, gij zult misschien nog met Berthe in betrekking komen. Ouders heb ik niet meer. Ik leef alleen voor Berthe en God weet hoe lief ik haar heb. Moest ge haar op de eene of andere wijze kunnen bereiken, wil haar dan zeggen, dat ik het leger bereikt heb en er mijn vollen plicht zal doen. En moest ik vallen, dat mijn laatste gedachte voor haar zal zijn. En dat zij voor mij bidde. Ik had haar dat alles bij het afscheid moeten zeggen, maar het ging zoo vlug, ge weet het. Ik laat haar achter onder dien vervloekten vreemdeling, en wij hebben gezien hoe hij handelt, maar ik kan Berthe niet beter helpen, dan voor haar bevrijding te strijden.

— Wat ge zegt, gaat recht naar mijn hart, Jules... Ik weet niet, of ik Berthe zal terug zien. Ik blijf evenmin te Brussel, want ik wil onze gewonden helpen verplegen. Maar ik moet mijn reis nog wat uitstellen.

Zij vertelde dan om welk een reden.

— Maar moest ik een kansje hebben, dan zal Berthe uw boodschap krijgen. Er zal toch wel een middel zijn; ik beloof u in elk geval te doen wat maar eenigszins mogelijk is. Misschien zien wij elkaar bij het leger wel terug.

Jules vertrok moedig, en 't was waar, wat hij in bitterheid had gezegd, dat velen van zijn leeftijd te Brussel achterbleven en hun vaderlandsliefde desniettemin uitten, doch slechts in holle woorden.

* * *

Gabrielle bezocht haar verloofde dagelijks. Deze was weldra in staat te gaan.

Op een avond had Gabrielle een pak onder haar blauwen mantel gedoken. De schemering hing in de zaal.

— Hier heb ik wat voor u meegebracht, zei het meisje zacht. Ge moet nu maar wat durf toonen.

- Wat hebt ge dan?
- 't Noodige om u uit hun klauwen te halen.
- Om te vluchten?
- Ja... Ge durft toch?
- O, zeker! Maar hoe?

Gabrielle had haar pakje listig onder de dekens gemoffeld, toen ze deed alsof ze het bed wat in orde bracht.

— 't Is een verpleegstermantel en kap, fluisterde ze. Ge doet dien nu aan, eer 't licht opgaat... De kap over uw hoofd... Ik wacht daar aan de deur der zaal... Ge reikt er mij den arm en babbelend wandelen we naar buiten. Gij zijt dan ook een zuster als ik.

— Maar als 't niet lukt? zei de soldaat, bevend van spanning.

— We moeten 't wagen... Als het niet lukt, nemen ze u weer gevangen, en blijft ge, dan zijt ge dat ook, niet waar? En mij nemen ze ook gevangen en dan pogen we weer te ontsnappen... Zie, links slaapt uw makker... rechts ligt er een met den rug naar u... Er is nu niemand in de buurt. Handel vlug... Wie waagt wint... En komt er een verpleegster voorbij, wel, 't is een Belgische en die zal u niet verraden, maar helpen... Kom, 't is voor ons landje! Ik wacht aan de deur...

Gabrielle ging heen. Op de gang wandelde ze heen en weer. Een Duitsch soldaat kwam voorbij en groette haar.

Het meisje verkeerde ook in spanning. Ja, 't was een waagstuk, maar het kon gelukken... Men moest durven. Haar hart bonsde... Wat duurden die oogenblikken lang... Groote hemel, daar ging die Duitscher op de zaal. Dat mocht niet. Gabrielle riep hem aan. Hij keerde zich om. Ze wenkte hem en de man trad nader. Gauw verzon het meisje den naam van een dokter en ze vroeg den Duitscher of hij dien niet gezien had... Neen, hij kende den arts niet.

— Zou de oorlog nog lang duren?... Wat denken ze bij u? hernam ze dan, terwijl ze haar hart bijna tot in de keel voelde slaan.

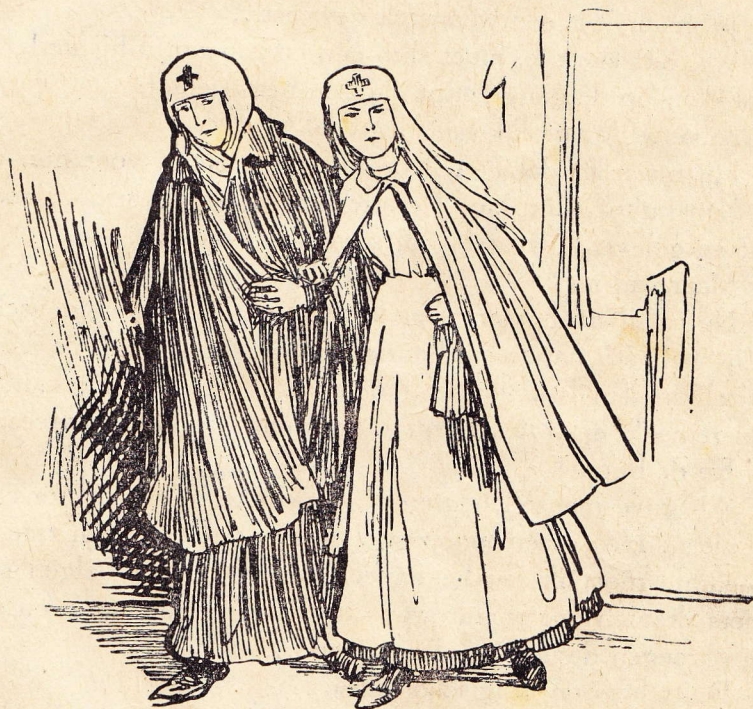
— Ach, neen! meende de man. Hun troepen waren immers op weg naar Parijs en ze vorderden vlug. 't Zou spoedig gedaan zijn met Frankrijk. Hij vond het jammer, dat België niet Duitschland's zijde had gekozen. Duitschland was immers niet te verslaan. Niemand ter wereld kon er tegen op...

Gabrielle luisterde maar half, al knikte ze zenuwachtig met haar hoofd, wat de soldaat voor een teeken van voortdurende instemming met zijn woorden hield. Het meisje tuurde naar de zaal deur. Hemel, wat bleef haar verloofde lang weg. Zou het mislukt zijn, of durfde hij niet?

Maar daar ging de deur open en daar was hij. Ze zag hem aarzelen... om dien soldaat.

Gelukkig hing een halve duisternis in de gang.

— Ha, daar is eindelijk mijn vriendin, zei Gabrielle als verheugd. Goeden avond.

Ze liep naar den vluchteling toe en nam hem onder den arm.

— Laten we gauw naar huis gaan, want morgen hebben we vroeg dienst, zei ze.

— Goeden avond, wenschte de Duitscher, die nu de zaal opliep.

— Kom... zoo vlug ge kunt, fluisterde Gabrielle.

Ze voelde, hoe zwaar de nog zwakke jongeling op haar leunde. Dan begon ze druk te praten over zieken. Zoo gingen ze de trap af en kwamen ze in het portaal, waar een schildwacht stond.

— Lieve meisjes, slaap wel, zei deze bij wijze van scherts.

Gabrielle zweeg en keek niet naar den man. Ze trok haar beschermeling mee naar buiten.

Groote God, ze waren op straat... Daar stonden rijtuigen. Het moedig meisje huurde er een... Ze duwde den ontsnapte naar binnen. Nog vreesde ze, dat er alarm zou klinken... Maar het rijtuig rolde heen.

— Gelukt, gelukt! juichte ze en van vreugde kuste ze haar verloofde, die er toch zonderling uitzag onder de kap. De mantel omhulde hem geheel.

— O, vrij... vrij! stamelde hij ook, diep bewogen. Gij durft, Gabrielle!

— Had ik het u niet beloofd?

— Ja, maar 't is een waagstuk geweest...

— Wie niet sterk is, moet slim zijn en zoo wordt hij sterk. Ik heb dien Mof daar op de gang leelijk bij den neus gehad.

En ze vertelde vroolijk haar list...

— Hij meende, dat ik vol bewondering stond voor hun organisatie en hun kultur, hun kaiser en generalen, en de arme bloed werd verkocht en geleverd, waar hij bij stond, schertste ze.

— Maar wat nu?

— Nu? Gij gaat naar mijn kostvrouw. 't Goede mensch weet alles. Zij heeft mij natuurlijk honderd maal gezegd, dat ik mislukken zou en zelf in den bak vliegen, maar toch heeft ze een kamer voor u gereed gemaakt en wacht ze nu in spanning, in hoop en vrees.

— En de burenen?

— Al brave menschen, maar die gaan we natuurlijk ons geheim niet vertellen. Hoe meer opgepast, hoe beter. Het is een rare tijd en met schaamte moet ik het bekennen, dat er al veel Belgen rond de Duitschers draaien om in hun gunst te komen... en vrouwen ook. In sommige kroegen dansen ze elken avond...

— Duitschers en Belgische meisjes?

— Maar ja! Och, nu openbaren zich de ware karakters. 't Is het best zeer voorzichtig te zijn. Daarom vertellen we niets aan de burenen. Ik vertrouw ze wel, maar zij kunnen alles voortzeggen en ge weet nooit waar het nieuws dan eindigt. Ge komt dus binnen als een verpleegster, mijn vriendin, en zoodra ge beter zijt, trekken we uit Brussel weg.

Het rijtuig hield op het gemeld adres stil. Gabrielle betaalde den koetsier... en hielp haar verloofde uit de koets.

Dat gemeld adres was niet haar woning, maar een hoek van een straat.

— Men kan dien koetsier ondervragen, zei Gabrielle. En hij moet niet weten, waar ik woon.

— Gij denkt toch aan alles.

— Dat is ook noodig, en we zullen op dat gebied nog heel veel mogen leeren. Wat kennen wij van oorlogstijd?

Langzaam wandelden ze voort en eindelijk waren ze thuis. De

kostvrouw kon haar vreugde bijna niet beheerschen, toen ze op het portaal der eerste verdieping Gabrielle ontmoette. Deze legde den vinger waarschuwend op den mond. Pas achter de gesloten deur, vertelde ze, hoe ze de Duitschers had verschalkt. Haar verloofde werd door de goede kostvrouw hartelijk verwelkomd. Hier zou hij rustig herstellen... niet als gevangene, maar vrij.

VI.

Gabrielle Petit dacht aan haar belofte aan Jules. Als het eenigszins mogelijk was zou ze Berthe Lemaire nieuws bezorgen. Haar verloofde was nu goed aan de beterhand. Hij behoefde alleen maar rust. Het meisje besloot dus nogmaals naar het Zwarte Land terug te keeren. Ze kon heele einden trammen. Dat verhaastte zeer de reis. Nog altijd trokken lange kolonnen Deutsche troepen naar Frankrijk. En als Gabrielle ze zag, kwam er een denkbeeld bij haar op. Het moest toch voor ons leger van groote waarde zijn — en voor de bondgenooten — als men daar ingelicht werd over de bewegingen en de sterkte van den vijand. Dat was spionage...

Ze schrok even bij het woord. Een spion had een ongunstigen naam. In romans en verhalen werd hij gewoonlijk voorgesteld als een kerel, die tegen zijn eigen land werkt, om geld... die dus Judaspenningen verdiende.

Die spioneerde tegen zijn land... maar men kan ook voor zijn land spionneeren. En dat was eerlijk werk, vooral als men het uit oprechte vaderlandsliefde deed. Dan steunde men zijn eigen leger, zijn eigen broederen in den rug.

En dat zou een vrouw ook kunnen doen, mompelde Gabrielle. Zelfs beter dan een man... want een vrouw is listiger als zij dat wil.

Ze dacht aan de bevrijding van haar verloofde, de verschalking van den Duitschen soldaat.

Te Charleroi hoorde onze reizigster het kanon. Maubeuge werd belegerd. De Duitschers vielen de Fransche vesting hardnekkig aan. Maar de lieden vertelden hier, dat zij oninneembaar was.

Gabrielle begaf zich naar Farciennes. Berthe ontving haar met groote vreugde.

— Ik kom met de groeten van Jules, zei Gabrielle. Hij is veilig bij ons leger.

En ze vertelde alles, wat de jonge man haar had gezegd. Ontroerd luisterde Berthe toe.

Maar dan keek ze weer treurig. Een oogenblik had ze het leed van haar eigen huis vergeten.

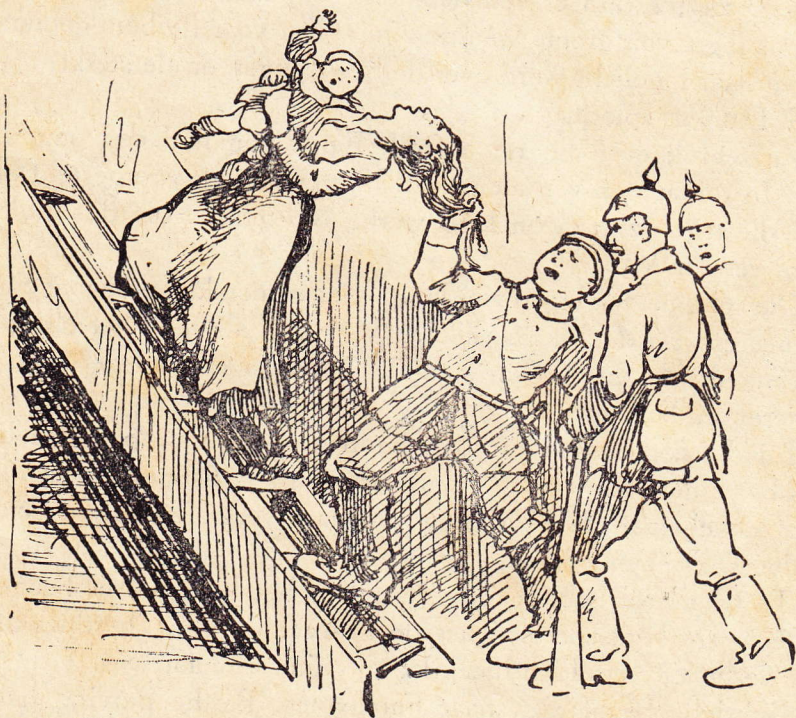
— O, Gabrielle, vertelde ze, moeder is zwaar ziek... Wij vreezen 't ergste. 't Is het gevolg van angst en schrik. En haar hoofd is ook in de war.

— Dus nog een slachtoffer van de Duitschers !

— Ja... De dokter zegt niet veel, maar wij weten wel, dat hij geen hoop meer geven kan. O, die vervloekte oorlog !

Gabrielle kwam bij de zieke. Deze sliep nu. Ze was mager en bleek en zeer afgevallen in die weinige dagen. Het meisje schrok van haar uitzicht.

En fluisterend vertelde Berthe van andere vrouwen, die krank waren, en van een die zinneloos werd en in het water sprong. Een andere had zooveel geweend, dat haar oogen ontstoken waren en de dokter voor blindheid vreesde. De mijnwerker Paul Frère was doodgeschoten,

toen hij van de mijn Saint-Jacques kwam, omdat hij niet dadelijk bleef staan, toen een soldaat « halt » riep. Burgers brachten zijn lijk in de school van Tergnée en daar kwam zijn vrouw het op een kruiwagen halen.

JAN VERBEKE

GABRIELLE PETIT

ONZE NATIONALE HELDIN

UITGAVE VAN L. OPDEBEEK — ANTWERPEN